

g/10/15

Byss. Economics

QP Code : 13894

(2½ Hours)

[Total Marks : 75

- N. B. :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Attempt any two of the following :-
  - (a) Explain the differences between public and private finance.
  - (b) Critically examine the Principle of Maximum Social Advantage.
  - (c) What is sound finance? Discuss the features of sound finance.

2. Attempt any two of the following :- 15
  - (a) Discuss the various sources of tax revenue.
  - (b) Outline the merits and demerits of direct taxes.
  - (c) What is impact and incidence of taxation? Bring out their differences.

3. Attempt any two of the following :- 15
  - (a) What are the causes for increase in public expenditure?
  - (b) Discuss the various types of public debt.
  - (c) Explain the important features of FRBM Act, 2003.

4. Attempt any two of the following 15
  - (a) Explain the components of unorganised sector of Indian money market.
  - (b) Discuss the role of capital market in economic development of a country.
  - (c) Outline the reforms taken in the secondary segment of Indian capital market since 1991.

5. (a) State with reasons, whether the following statements are true or false :- 8
(any four)
  - (i) Marginal social sacrifice increases with an increase in the units of taxation.
  - (ii) Redistributive taxation will increase average propensity to consume.
  - (iii) Indirect taxes are easy to evade.
  - (iv) Greater the elasticity of demand, larger the incidence on the seller.

[TURN OVER

- (v) Transfer expenditure includes subsidies.
- (vi) Fiscal federalism refers to sharing of political power between the Central government and state governments.
- (vii) Call rate is an appropriate indicator of liquidity position in the money market.
- (viii) PAN has been made compulsory for all transactions in the capital market.

(b) Choose the correct answer and rewrite the statement :- (any seven)

- (i) _____ is not a function of public finance.
  - (a) Distribution of income
  - (b) Consumption
  - (c) Allocation of resources
  - (d) Stabilisation
- (ii) According to the Principle of Maximum Social Advantage, public expenditure is subject to _____.
  - (a) Diminishing marginal returns
  - (b) Diminishing marginal productivity
  - (c) Diminishing marginal utility
  - (d) Increasing marginal utility
- (iii) According to functional finance, _____ budget should be adopted during inflation.
  - (a) Surplus
  - (b) Deficit
  - (c) Balanced
  - (d) None of these
- (iv) _____ does not involve a quid-pro-quo.
  - (a) Fee
  - (b) Income tax
  - (c) Gift and grant
  - (d) Price
- (v) _____ is not a merit of indirect taxes.
  - (a) Wide coverage
  - (b) Progressive
  - (c) Less resentment
  - (d) Forced savings
- (vi) _____ has no role in the shifting of tax burden.
  - (a) Price level
  - (b) Elasticity of demand
  - (c) Elasticity of supply
  - (d) Income level
- (vii) _____ is an example of non-transfer expenditure.
  - (a) Pensions
  - (b) Unemployment allowances
  - (c) Interest payments
  - (d) Expenditure on education
- (viii) _____ deficit is the most comprehensive measure of budgetary imbalances.
  - (a) Fiscal
  - (b) Revenue
  - (c) Budgetary
  - (d) Monetised

- (ix) The term fiscal federalism was introduced by _____.
- (a) Seligman (b) Adam Smith
(c) Dalton (d) Musgrave
- (x) _____ is not a main player of Indian money market.
- (a) Government (b) RBI
(c) OTCEL (d) Commercial Banks
- (xi) The Clearing Corporation of India does not deal with _____.
- (a) Government securities (b) Mutual funds
(c) Certificate of Deposits (d) Indigenous bankers
- (xii) Gilt-edged securities refer to _____.
- (a) Bonds
(b) Industrial issues
(c) Securities issued by Municipal Corporations
(d) Government Securities

(मराठी रूपांतर)

(२½ तास)

[एकूण गुण : ७५]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) आवश्यक तेथे सूत्रे आकृत्या काढा.

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :-

१५

- (अ) सार्वजनिक आयव्यय (राजस्व) आणि खाजगी आयव्यय (राजस्व) यातील फरक स्पष्ट करा.
- (ब) सिध्दांत सामाजिक लाभ (MSA) तत्वाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (क) सुयोग्य वित्तव्यवस्था म्हणजे काय? सुयोग्य वित्तव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :-

१५

- (अ) करप्राप्तीच्या स्रोतांची (मार्गांची) चर्चा करा.
- (ब) प्रत्यक्ष करांचे गुण व दोष विशद करा.
- (क) कराघात आणि करभार म्हणजे काय? त्यातील फरक निदर्शनास आणा.

[TURN OVER]

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :-
- (अ) सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.
- (ब) सार्वजनिक कर्जाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
- (क) वित्तीय जबाबदारी आणि अंदाजपत्रक व्यवस्थापन कायदा, २००३ (FRBM Act, 2003) यांची महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :-
- (अ) भारतीय नाणेबाजाराच्या असंघटीत क्षेत्राचे घटक स्पष्ट करा.
- (ब) भांडवल बाजाराची देशाच्या आर्थिक प्रगतीतील भूमिकेची चर्चा करा.
- (क) १९९१ पासून भारतीय भांडवल बाजाराच्या दुय्यम विभागातील सुधारणांची चर्चा करा.

५. (अ) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण स्पष्ट करा (कोणतेही चार) :-
- (१) करांच्या एकक वाढीबरोबर सिमांत सामाजिक उत्पन्न वाढतो.
- (२) पुनर्वितरण करव्यवस्था सरासरी उपभोग प्रवृत्तीमध्ये वाढ घडवून आणू शकते.
- (३) अप्रत्यक्ष करांच्या बाबतीत चुकवेगळे सहज शक्य असते.
- (४) अधिक लवचिक मागणी म्हणजे विक्रेत्यावर अधिक लवचिक भार होय.
- (५) हस्तांतरणीय खर्चांमध्ये अनुदानाचा समावेश होतो.
- (६) वित्तीय संघराज्य व्यवस्था म्हणजे केंद्र सरकार आणि राज्य सरकारांमध्ये राजकीय अधिकारांची विभागणी होय.
- (७) अल्पसूचना दर हे नाणेबाजारातील रोखता स्थितीचे योग्य निर्देशक आहे.
- (८) भांडवल बाजारातील सर्व व्यवहाराकरिता पॅन (PAN - कायमस्वरूपी खाते क्रमांक) सक्तीचा केला आहे.

- (ब) योग्य उत्तराची निवड करून वाक्ये पुन्हा लिहा :- (कोणतेही सात)

(१) ----- हे राजस्वाचे कार्य नाही.

- (अ) उत्पन्नाचे वितरण (ब) उपभोग
(क) संसाधनांचे वाटप (ड) स्थैर्य

(२) महत्तम सामाजिक लाभ तत्त्वानुसार सार्वजनिक खर्च ----- सापेक्ष असतो.

- (अ) घटता सिमांत परतावा (ब) घटती सिमांत उत्पादकता
(क) घटती सिमांत उपयोगिता (ड) वाढती सिमांत उपयोगिता

- (३) कार्यात्मक वित्तानुसार भाववाढीच्या काळात ----- अंदाजपत्रकाचा अवलंब करावा लागतो.
 (अ) वाढाव्याच्या (ब) तुटीच्या
 (क) संतुलीत (ड) वरीलपैकी नाही
- (४) ----- मध्ये देवघेवीचा संबंध असत नाही.
 (अ) शुल्क (ब) आयकर
 (क) देणग्या व अनुदाने (ड) किंमती
- (५) ----- हा अप्रत्यक्ष करांचा गुण नाही.
 (अ) व्यापक विस्तार (ब) प्रगतशील
 (क) अल्प लोकप्रिय (ड) सक्तीची बचत
- (६) करभार संक्रमणामध्ये ----- ची काहीही भूमिका असते.
 (अ) किंमत पातळी (ब) मागणीची लवचिकता
 (क) पुरवठ्याची लवचिकता (ड) उत्पन्न पातळी
- (७) ----- हे अहस्तांतरणीय खर्चाचे उदाहरण आहे.
 (अ) निवृत्ती वेतन (ब) बेकारी भत्ते
 (क) व्याजाची देणी (ड) शिक्षणावरील खर्च
- (८) ----- तूट हे अंदाजपत्रक संतुलनाचे अधिक व्यापक मोजमापक आहे.
 (अ) वित्तीय (ब) महसुली
 (क) अंदाजपत्रकीय (ड) मौद्रिक
- (९) वित्तीय संघराज्य ही संकल्पना ----- यांनी सुरू केली.
 (अ) सेर्लींगमॅन् (ब) अँडम स्मिथ
 (क) डालर (ड) मसग्रेव्ह
- (१०) ----- हा भारतीय नाणेबाजाराचा प्रमुख सहभागी नाही.
 (अ) सरकार (ब) आरबीआय (RBI)
 (क) ओटीसीइआय (OTCEI) (ड) व्यापारी बँका
- (११) भारतीय समाशोधन महामंडळ हे ----- शी संबंधित नाही.
 (अ) सहकारी कर्जरोखे (ब) परस्पर निधी
 (क) ठेव प्रमाणपत्रे (ड) देशीय बँकर
- (१२) उत्तम रोखे (Gilt-edged securities) म्हणजे -----
 (अ) बॉन्डस् (ब) औद्योगिक रोखे
 (क) नगरपालिकेचे रोखे (ड) सरकारी कर्जरोखे